

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ

**ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

ΦΙΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΑΙΓΑΛΕΩ 2014

**ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΕ ΣΤΟ Τ . Ε . Ι.
ΠΕΙΡΑΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΤΥΧΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ**

ΦΙΛΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ

**ΕΡΓΑΣΙΑ Η Ο ΠΟΙΑ ΕΛΑΒΕ ΜΕΡΟΣ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΤΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΗ ΚΑΘΗΓΗΤΗ**

Δρ. ΠΑΤΣΙΚΑ ΣΤΥΛΙΑΝΟ

ΤΜΗΜΑ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ

ΑΙΓΑΛΕΩ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2014

Θα ήθελα να αφιερώσω αυτήν την εργασία στους γονείς μου, για τις θυσίες τους και την ηθική υποστήριξη που ου παρείχαν όλα αυτά τα χρόνια των σπουδών μου.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές μου, και ιδιαίτερα τον Δρ. Πατσίκα Στυλιανό για τις πολύτιμες συμβουλές του και την καθοδήγησή του για την εκπόνηση της εργασίας.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αντικείμενο της συγκεκριμένης εργασίας είναι η ανάδειξη και η σπουδαιότητα της ύπαρξης και βελτίωσης του ρόλου των Συνεταιριστικών Τραπεζών στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα και κατ' επέκταση στην Ελληνική οικονομία και κοινωνία.

Με αφορμή την τελευταία φάση της ανακεφαλαιοποίησης του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος, είναι αναγκαίο να ορισθούν οι απαραίτητοι άξονες που θα αφορούν στο ρόλο του χρηματοπιστωτικού μας συστήματος, στη βελτίωση της οικονομίας της χώρας και στην ομάλυνση των ανισοτήτων της Ελληνικής οικονομίας.

Με βάση αυτή τη θέση, κρίνεται αναγκαίο να καταγραφεί ο σπουδαίος ρόλος της συνεταιριστικής πίστης και ειδικότερα των συνεταιριστικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη και στην Ελληνική οικονομία.

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες μπορούν να συμβάλουν άμεσα και μ' έναν εποικοδομητικό τρόπο στην οικονομική αποκέντρωση της χώρας, με την εξειδικευμένη πιστωτική επέκταση που απαιτεί ο πρωτογενής της τομέας και με επί πλέον συνέπεια τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε τοπικό επίπεδο, εφόσον δομηθούν σε σωστή βάση και οργανωθούν σε Ευρωπαϊκά πρότυπα.

Για να πραγματοποιηθούν τα παραπάνω, οι συνεταιριστικές τράπεζες είναι αναγκαίο να λειτουργήσουν σε νέα πλαίσια. Να αποσχιστούν από τις πρακτικές των υπόλοιπων τραπεζών και να βασιστούν αποκλειστικά στις αρχές και τις αξίες του συνεταιριστικού πνεύματος, με καλύτερη διοικητική και επιχειρηματική οργάνωση και νέο θεσμικό πλαίσιο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι συνεταιριστικές τράπεζες πρέπει να αποτελέσουν έναν ισχυρό φορέα οικονομικής δραστηριότητας της περιφέρειας, ένα όπλο για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Να δραστηριοποιήσουν τις περιφερειακές οικονομικές και παραγωγικές δυνατότητες των κατά τόπους κοινωνιών, στο πλαίσιο των συνεταιριστικών και ευρωπαϊκών προτύπων.

Η πρόσφατη κρίση ανέδειξε τα δομικά προβλήματα της ελληνικής και περιφερειακής οικονομίας, καθώς και τις μεγάλες αδυναμίες του σημερινού οικονομικού προτύπου, που στηρίχθηκε ως επί το πλείστον στην τόνωση της εγχώριας ιδιωτικής κατανάλωσης, στην άνευ σχεδίου τραπεζική χρηματοδότηση και στην άνιση κατανομή της παραγωγικής δραστηριότητας.

Δυστυχώς και οι συνεταιριστικές τράπεζες δεν ακολούθησαν μια μακροπρόθεσμη πολιτική, όπως και επιτάσσει ο χαρακτήρας τους, αλλά επιδόθηκαν στο «κυνηγητό» του άμεσου κέρδους, μη διαφέροντας ιδιαίτερα από τις υπόλοιπες εμπορικές. Ο ρόλος τους, αντί να είναι η ανάπτυξη μιας τοπικής οικονομίας με βάση την ανάπτυξη της παραγωγικής δραστηριότητας και την εκμετάλλευση των κατά τόπους δυνατοτήτων, μετατράπηκε σε μια ατέρμονη προσπάθεια για άμεσο και εύκολο κέρδος.

Από τα παραπάνω προκύπτει η αναγκαιότητα επαναπροσδιορισμού του συνολικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία των Συνεταιριστικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Ως εκ τούτου θα πρέπει να αποτελέσουν έναν στοχευμένο μοχλό άσκησης πιστωτικής πολιτικής, προκειμένου να εξυπηρετηθεί με τον αποτελεσματικότερο τρόπο, η ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα που κατ' επέκταση μπορεί να επιφέρει συνολική ανάπτυξη και της ελληνικής οικονομίας.

Η χρηματοδότηση του πρωτογενούς τομέα αφορά κυρίως σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις, δεδομένο ότι αποτελούν ένα από τα πιο ισχυρά μέσα της περιφερειακής πολιτικής.

Η γρήγορη προσαρμογή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις ανάγκες της αγοράς και ο καινοτομικός τους προσανατολισμός καθιστούν τις επιχειρήσεις αυτές σημαντικό στοιχείο της οικονομικής προόδου. Ταυτόχρονα όμως αποτελούν και τους πελάτες των πιστωτικών ιδρυμάτων. Η περαιτέρω ενίσχυσή τους με τα αναγκαία κεφάλαια από τις τράπεζες για την πραγματοποίηση των επιχειρηματικών τους στόχων, αποτελεί άμεση συμβολή των χρηματοδοτικών οργανισμών στην περιφερειακή και κατ' επέκταση στην τοπική ανάπτυξη.

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει λάβει τα μηνύματα των καιρών, την ευθύνη του απέναντι στην κοινωνία και την οικονομία, την ανάγκη χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας, την απαίτηση για μεγαλύτερη διαφάνεια, εταιρική και κοινωνική ευθύνη και αποτελεσματική εποπτεία, παρότι αποτέλεσε την εξαίρεση του κανόνα στην Ευρώπη και δεν είχε έκθεση σε τοξικά προϊόντα και κερδοσκοπικές δραστηριότητες. Η διεθνής εμπειρία έχει δείξει, ότι η διατήρηση ενός υγιούς, ισχυρού, ανταγωνιστικού, κερδοφόρου, ακηδεμόνευτου, διεθνοποιημένου και αποτελεσματικά εποπτευόμενου τραπεζικού συστήματος, με περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας και της αξιοπιστίας του, αποτελούν την ουσιαστική προϋπόθεση για την επίτευξη διατηρήσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται μια ιστορική αναδρομή για τις Συνεταιριστικές Τράπεζες, τα βασικά τους χαρακτηριστικά, ο ρόλος τους και το θεσμικό και επιχειρηματικό τους πλαίσιο.

Στο δεύτερο παρουσιάζονται οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις και η άμεση ανάγκη να χρηματοδοτηθούν από τον Τραπεζικό τομέα.

Στο τρίτο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και οι θέσεις για τη διάσωση και την ανάπτυξη του συνεταιριστικού μοντέλου.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΕΞΕΛΙΞΗ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΑ
ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ**

- 1.1 Βασικά χαρακτηριστικά του ρόλου και ιστορική εξέλιξη των
Συνεταιριστικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων.....8
- 1.2 Ρόλος και σημασία της Συνεταιριστικής Πίστης στην τοπική και
Ελληνική Οικονομία. Διαρθρωτικά προβλήματα των
Συνεταιριστικών Τραπεζών13
- 1.3 Θεσμικό πλαίσιο Ευρωπαϊκό και
Ελληνικό.....16

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ
ΣΥΣΤΗΜΑ**

- 2.1 Η πρόκληση για τις Ελληνικές Μικρομεσαίες
Επιχειρήσεις.....21
- 2.2 Βασικά προβλήματα, με τα οποία βρίσκονται αντιμέτωπες οι
Μ.Μ.Ε. στις Τοπικές Οικονομίες23
- 2.3 Προβλήματα που επηρεάζουν τη Χρηματοδότηση των Μ.Μ.Ε
από τις Τράπεζες.....26

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ
ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ**

- 3.1 Συμπεράσματα.....29
- 3.2 Προτάσεις Προώθησης της Συνεταιριστικής Πίστης.....30
- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ**37

1. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, ΕΞΕΛΙΞΗ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

1.1 Βασικά χαρακτηριστικά και ιστορική εξέλιξη των Συνεταιριστικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων

Η παρουσία και η μακρόχρονη πορεία της εξέλιξης των συνεταιριστικών τραπεζών, τόσο σε ελληνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, αποδεικνύει τη μεγάλη κοινωνική και οικονομική χρησιμότητά τους, αλλά και το ρόλο τους στην ομαλή λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Ο διεθνώς αναγνωρισμένος ορισμός του «Συνεταιρισμού - Συνεργατισμού» ορίζει πως είναι: «μια αυτόνομη ένωση προσώπων, που συγκροτείται για την αντιμετώπιση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους διαμέσου μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης.» (Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση-ICA, Νο 5/6 1995, σ.3 και ICA 1995, σ3)

Ένας συνεταιρισμός διέπεται από τις ακόλουθες **αρχές**:

- Εθελοντική και ανοικτή συμμετοχή: Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές ενώσεις, ανοικτές σε όλα τα πρόσωπα, τα οποία είναι ικανά να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους και να αποδεχτούν με προθυμία τις ευθύνες, που συνεπάγεται η ιδιότητα του μέλους, χωρίς κοινωνικές, φυλετικές, πολιτικές και θρησκευτικές διακρίσεις.
- Δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη: Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις, οι οποίες ελέγχονται από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της στρατηγικής και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Οι άνδρες και γυναίκες, που εκλέγονται ως αιρετοί αντιπρόσωποι, λογοδοτούν στα μέλη. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου (ένα μέλος, μία ψήφος) και οι συνεταιρισμοί σε ανώτερα επίπεδα επίσης οργανώνονται με δημοκρατικό τρόπο.

- Οικονομική συμμετοχή μελών: Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα και ελέγχουν δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού. Τουλάχιστον μέρος του κεφαλαίου αποτελεί κοινή ιδιοκτησία του συνεταιρισμού. Τα μέλη συνήθως λαμβάνουν περιορισμένη ή καθόλου απόδοση για το κεφάλαιο που καταβάλλουν ως προϋπόθεση για την εγγραφή τους (συνεταιριστική μερίδα). Τα μέλη κατανέμουν τα πλεονάσματα σε μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες χρήσεις: για την ανάπτυξη του συνεταιρισμού, πιθανώς με τη δημιουργία αποθεματικών εκ των οποίων τουλάχιστον ένα μέρος είναι αδιαίρετο, για την ωφέλεια των μελών ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό και για την υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη.
- Αυτονομία και ανεξαρτησία: Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αυτοβοήθειας, οι οποίες ελέγχονται από τα μέλη τους. Σε περίπτωση, που συνάψουν συμφωνίες με άλλους οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, ή αν αυξήσουν το κεφάλαιό τους από εξωτερικές πηγές, το πράττουν με τρόπο που να διασφαλίζει το δημοκρατικό έλεγχο των μελών και τη διατήρηση της αυτονομίας του συνεταιρισμού.
- Εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση: Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση στα μέλη τους, τους αιρετούς αντιπροσώπους, τα διοικητικά στελέχη και τους/τις εργαζόμενους/ες, ώστε να συνεισφέρουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη της επιχείρησης. Επίσης, ενημερώνουν το ευρύ κοινό και ιδιαίτερα τους/τις νέους/νέες και τα πρόσωπα που διαμορφώνουν την κοινή γνώμη, για τη φύση και τα οφέλη του συνεργατισμού.
- Συνεργασία με άλλους συνεταιρισμούς: Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν τα μέλη τους περισσότερο αποτελεσματικά και ενδυναμώνουν το συνεταιριστικό κίνημα, όταν συνεργάζονται σε τοπικά, περιφερειακά και διεθνή δίκτυα.
- Ενδιαφέρον για την κοινότητα: Οι συνεταιρισμοί δραστηριοποιούνται με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη της κοινότητας, στην οποία εδράζονται, μέσα από στρατηγικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους. (<http://ica.coop/en/whats-co-op/co-operative-identity-values-principles>).

Οι συνεταιρισμοί στηρίζονται και στις αξίες της αυτοβοήθειας, της αυτεθύνης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της ισοτιμίας, της δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης. Τα μέλη των συνεταιριστικών επιχειρήσεων πιστεύουν στις ηθικές αξίες της εντιμότητας, της ειλικρίνειας, της κοινωνικής ευθύνης και της μέριμνας για τους άλλους. (Παγκόσμιο Συνεταιριστικό Συνέδριο του Manchester 1995).

Τα κεφάλαια που έχουν οι συνεταιριστικές τράπεζες αποτελούν σημαντικό τμήμα της τοπικής κοινωνίας. Αντιθέτως, οι εμπορικές τράπεζες, ανάλογα με την ακολουθούμενη στρατηγική, ενδεχομένως, να τοποθετούν τους εκάστοτε τοπικούς αποταμιευτικούς πόρους σε διαφορετικά γεωγραφικά σημεία, όταν κρίνουν ότι υπάρχουν αλλού ευκαιρίες καλύτερης απόδοσης για τις ίδιες, ή αν εμφανισθούν περιορισμοί στην τοπική αποδοτικότητά τους.

Μια επί πλέον σημαντική διαφορά ανάμεσα στις συνεταιριστικές και στις εμπορικές τράπεζες είναι ο τύπος της ιδιοκτησίας και οι μέθοδοι κεφαλαιοποίησής τους. Οι συνεταιριστικές τράπεζες κεφαλαιοποιούνται μέσω των μερίδων, σε αντίθεση με τις εμπορικές, που ακολουθούν το σύστημα της μετοχικής κεφαλαιοποίησης. Ο τύπος της ιδιοκτησίας και η μέθοδος κεφαλαιοποίησης είναι δύο από τους βασικούς παράγοντες, που έχουν δημιουργήσει την ανισότητα στην οικονομική θέση των τραπεζικών ιδρυμάτων. Οι πιστωτικοί και αποταμιευτικοί συνεταιρισμοί δεν οδηγούνται από τα κέρδη ή τα συμφέροντα των μετόχων.

Η συνεταιριστική μερίδα δεν έχει την έννοια της επένδυσης κεφαλαίου προς αποκόμιση κέρδους, όπως συμβαίνει με τους μετόχους των εμπορικών τραπεζών, αλλά της δημιουργίας ικανού συνολικού πλεονάσματος, που χρησιμοποιείται για τη δημιουργία μακρόχρονης προστιθέμενης αξίας, προς όφελος της τοπικής οικονομίας. Κατά συνέπεια η συσσώρευση αναξιοποίητου κεφαλαίου είναι μη συμβατή με τις συνεταιριστικές αρχές.

Ο βασικός στόχος είναι η μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων τους προς όφελος της τοπικής κοινωνίας, η στήριξη της τοπικής οικονομίας και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που δραστηριοποιούνται σε αυτή, η προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.

Οι συνεταιριστικές τράπεζες αποτελούν, εδώ και πολλά χρόνια, κύριο και αναπόσπαστο κομμάτι του χρηματοπιστωτικού συστήματος σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες με το δικό τους χαρακτηριστικό επιχειρηματικό μοντέλο, καθεστώς ιδιοκτησίας και λειτουργική δομή. Ένα σημαντικό γνώρισμα των συνεταιριστικών τραπεζών είναι, ότι δεν υπάρχει ένα ενιαίο παγκόσμιο πρότυπο, το οποίο σε όλες τις εκφάνσεις του να είναι κοινό σε κάθε συνεταιριστική τράπεζα. Αυτό απλούστατα σημαίνει, ότι δεν υπάρχει ένα απολύτως ομοιογενές σύνολο των συνεταιριστικών τραπεζών σε ολόκληρη την Ευρώπη. Παρά την διαφορετικότητα τους, υπάρχουν και πολλά βασικά κοινά σημεία σε όλες τις συνεταιριστικές τράπεζες.

Σήμερα, ανάμεσα στις 150 μεγαλύτερες συνεταιριστικές τράπεζες παγκοσμίως, τις 3 πρώτες θέσεις καταλαμβάνουν οι γαλλικές συνεταιριστικές τράπεζες Credit Agricole , BPCE και Credit Mutuel, με έσοδα που ξεπερνούν τα 97 δις ευρώ. Στην τέταρτη θέση βρίσκεται η Ολλανδική Rabobank, με έσοδα 17 δις. Η ίδια έχει ως μέλη το 50% των Ολλανδών πολιτών, είναι η μεγαλύτερη γεωργική τράπεζα στον κόσμο και έχει αξιολογηθεί ως η τρίτη ασφαλέστερη τράπεζα διεθνώς.

Ανατρέχοντας στην ιστορία των πιστωτικών συνεταιρισμών, οι οποίοι αποτέλεσαν τη βάση για την ίδρυση και λειτουργία των συνεταιριστικών τραπεζών, αυτοί ξεκίνησαν από τη Γερμανία, με πρωτεργάτες τους Έρμαν Σούλτσε Ντέλιτς και Φρειδερίκο Γουλιέλμο Ραϊφάιζεν, από τα μέσα του 19ου αιώνα. Ο Σούλτσε Ντέλιτς ήταν ο ιδρυτής των αστικών πιστωτικών συνεταιρισμών, αρχικά των βιοτεχνιών και ο Ραϊφάιζεν ο ιδρυτής των γεωργικών πιστωτικών συνεταιρισμών.

Σήμερα σε περισσότερες από 100 χώρες σε όλο τον κόσμο λειτουργούν περισσότεροι από 60.000 πιστωτικοί συνεταιρισμοί τύπου Ραϊφάιζεν ή Σούλτσε Ντέλιτς με περισσότερα από 200.000.000 μέλη. Στην Ευρώπη λειτουργεί επίσης σήμερα η Ε.Ε. συνεταιριστικών τραπεζών (ECBA), η οποία εκπροσωπεί 34 εθνικές συνεταιριστικές οργανώσεις, μέλη 21 ευρωπαϊκών χωρών.

Στην Ελλάδα ο πρώτος πιστωτικός συνεταιρισμός ιδρύθηκε το 1900 στη Λαμία. Το 1995 δημιουργήθηκε η Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος (ΕΣΤΕ). Η Ένωση είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών (EACB) και της Διεθνούς Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών (ICBA). Η λειτουργία αυτών των τραπεζών δεν ήταν αποδοτική και υπήρχαν πολλά προβλήματα, κυρίως με τα απαραίτητα κεφάλαια και με την παρεχόμενη ρευστότητα από ΕΛΑ και ΕΚΤ. Τον Μάιο 2012 η Τράπεζα της Ελλάδος έκλεισε 3 Συνεταιριστικές (Λαμίας, Αχαϊκή, Λέσβου-Λήμνου) και μετέφερε τις καταθέσεις τους στην Εθνική Τράπεζα. Το Δεκέμβριο 2014 έκλεισε άλλες 3 (Δωδεκανήσου, Δυτικής Μακεδονίας και Εύβοιας) και μετέφερε τις καταθέσεις τους στην Alpha Bank.

Σήμερα η Ένωση αριθμεί 10 Συνεταιριστικές Τράπεζες (Παγκρήτια, Θεσσαλίας, Ηπείρου, Δράμας, Έβρου, Καρδίτσας, Πελοποννήσου, Πιερίας, Σερρών, Χανίων), 5 πιστωτικούς συνεταιρισμούς (Αιτωλοακαρνανίας, Άρτας, Βοιωτίας, Μαγνησίας) και 1 Χρηματοπιστωτικό Ίδρυμα, την Πανελλήνια Τράπεζα, στην οποία μέτοχοι είναι όλες οι Συνεταιριστικές Τράπεζες (ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ 43,6%, ΧΑΝΙΩΝ 15,3%, οι Πιστωτικοί Συνεταιρισμοί και η Γερμανική Συνεταιριστική Τράπεζα DZ BANK AG με 12%), η οποία προσφέρει παράλληλα υπηρεσίες και στις συνεταιριστικές τράπεζες - μετόχους της.

Στις 31.12.2012 ο Όμιλος Συνεταιριστικών Τραπεζών εμφάνιζε ίδια κεφάλαια 425 εκατ €, αριθμούσε 185.000 περίπου μέλη, απασχολούσε περίπου 1.150 εργαζομένους και διέθετε συνολικά 160 καταστήματα.

Σήμερα το σύνολο των συνεταιριστικών τραπεζών αντιμετωπίζει προβλήματα κεφαλαιακής επάρκειας και θα πρέπει να ανακεφαλαιοποιηθούν με κεφάλαια των μελών τους (όχι με ενίσχυση του ΤΧΣ). (<http://gr-insider.blogspot.gr>)

1.2 Ρόλος και σημασία της Συνεταιριστικής Πίστης στην τοπική και Ελληνική Οικονομία. Διαρθρωτικά προβλήματα των συνεταιριστικών Τραπεζών

Κάθε συνεταιριστική τράπεζα, που δραστηριοποιείται σε περιφερειακό επίπεδο, και αν και εφόσον ακολουθεί τις βασικές συνεταιριστικές αρχές, αποδίδει σημαντικά οφέλη στην τοπική και κατ' επέκταση στην εθνική οικονομία. Βοηθά στη αξιοποίηση μεγάλου μέρους των πόρων της τοπικής αποταμίευσης, στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και θέσεων εργασίας, συμβάλλοντας έτσι σε ένα αυξανόμενο τοπικό και εγχώριο προϊόν. Δύναται να αντιληφθεί καλύτερα και πιο γρήγορα, τις αναπτυξιακές δυνατότητες και ανάγκες της περιφέρειάς της, συμβάλλοντας αποτελεσματικά στη διαμόρφωση της περιφερειακής και συνολικής εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής.

Μια συνεταιριστική τράπεζα γνωρίζει καλύτερα από μια εμπορική τις ανάγκες και τις προϋποθέσεις μιας τοπικής κοινωνίας. Έχει μεγαλύτερη και πιο βαθιά γνώση των δυνατοτήτων του κάθε τόπου και των προβλημάτων που έχουν δημιουργηθεί και κατά συνέπεια δύναται να συμβάλει πιο άμεσα και αποτελεσματικά στη στοχευμένη ανάπτυξή της τοπικής οικονομίας. Μια συνεταιριστική Τράπεζα σε σχέση με μια εμπορική έχει ως μετόχους τους ίδιους τους ανθρώπους, που δραστηριοποιούνται σε ένα τοπικό περιβάλλον. Έχει ως στόχο και σκοπό, παράλληλα με την ανάπτυξή της, να μεγιστοποιηθεί η ανταγωνιστικότητα της τοπικής κοινωνίας, που δραστηριοποιείται. Μια Συνεταιριστική Τράπεζα είναι άμεσα συνυφασμένη με τον τόπο που δραστηριοποιείται..

Οι συνεταιριστικές τράπεζες απευθύνονται κυρίως σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις καθώς και σε φυσικά πρόσωπα με ανταγωνιστικά τραπεζικά προϊόντα προσαρμοσμένα στις τοπικές συνθήκες και με χαρακτηριστικά λειτουργίας, που τις καθιερώνουν ως αξιόπιστες, φιλικές, ευέλικτες και με κοινωνικό πρόσωπο τράπεζες.

Οι πελάτες – μέλη των συνεταιριστικών τραπεζών αντιμετωπίζονται σε μια βάση εμπιστοσύνης και μακροχρόνιας προοπτικής συνεργασίας, στοιχεία που συμβάλλουν στη διαρκή αναβάθμιση των παρεχόμενων τραπεζικών υπηρεσιών και προϊόντων.

Μέχρι σήμερα και κυρίως τα τελευταία χρόνια, τόσο από τις διοικήσεις και τα μέλη των συνεταιριστικών τραπεζών, όσο και από την Πολιτεία, δεν έχει επαρκώς στηριχθεί και προστατευθεί το συνεταιριστικό κίνημα. Δεν έχει γίνει συνείδηση η κοινωνική και οικονομική σπουδαιότητα αυτού του ειδικού πιστωτικού ιδρύματος και του ρόλου του για ένα εναλλακτικό και ισορροπημένο μοντέλο ανάπτυξης της χώρας, μέσω της περιφερειακής ανάπτυξης, της στήριξης του πρωτογενούς τομέα της οικονομίας και της στήριξης τοπικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Κατά το παρελθόν, οι Διοικήσεις των Συνεταιριστικών Τραπεζών παρέκκλιναν από τις συνεταιριστικές αρχές και λειτούργησαν σύμφωνα με τους νόμους της «ελεύθερης-ανταγωνιστικής αγοράς». Γαλούχησαν τα μέλη τους με την πρακτική των επενδυτών, που βλέπουν την επένδυσή τους ως μια εναλλακτική κατάθεση, που πρέπει να αποφέρει υψηλό αποτέλεσμα μέσω τοποθετήσεων στη λογική της αγοράς και όχι των αναγκών της τοπικής ανάπτυξης. Λειτούργησαν δηλαδή σαν κοινές εμπορικές τράπεζες. Με αυτό το σκεπτικό καταστρατηγήθηκε η κύρια λειτουργία του συνεταιριστικού κεφαλαίου και ο σκοπός της συνεταιριστικής μερίδας. Σε συνέπεια όλων αυτών και στην προσπάθεια για μεγαλύτερο και πιο άμεσο κέρδος ανέλαβαν ανεξέλεγκτα, σε πολλές περιπτώσεις, υψηλούς πιστωτικούς κινδύνους, γεγονός που απέβη καταστροφικό τόσο για τις ίδιες όσο και για την τοπική και εθνική οικονομία.

Επιπλέον, η παραβίαση καταστατικών αρχών των συνεταιριστικών πιστωτικών ιδρυμάτων, μέσω της ανεκτικότητάς τους να ρευστοποιούν τις μερίδες των συνεταιριστών - μελών, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, μειώνοντας συνεχώς το συνεταιριστικό τους κεφάλαιο, έθεσε σε κίνδυνο τη φερεγγυότητα και την αξιοπιστία τους. Αντί να επενδύουν τα πλεονάσματά τους προς όφελος της κοινωνίας και ή των ιδίων συμφερόντων τους, όπως θα έπρεπε, τα έδιναν στους μεριδιούχους.

Ως επιστέγασμα, η επέκτασή τους στο σύνολο της Επικράτειας, συγκρούστηκε και αλλοίωσε τον τοπικό και περιφερειακό χαρακτήρα των Συνεταιριστικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων. Έθεσε σε κίνδυνο και την ίδια τη βιωσιμότητά τους, καθώς δεν υπήρχε η στενή σύνδεση και γνώση των ιδιοκτητών τους με τις Διοικήσεις, τους φορείς της τοπικής κοινωνίας και το πελατειακό κοινό. Αντίθετα, η απαραίτητη συνεργασία μεταξύ τους μετατράπηκε σε οξύ ανταγωνισμό, με συνέπεια να επιβαρυνθούν τα κόστη, οι κίνδυνοι και η τιμολόγηση των προϊόντων τους. Είναι αδιανόητο ένα μέλος του ομίλου να δρα ανταγωνιστικά προς ένα άλλο.

Λειτουργώντας μ' αυτόν τον τρόπο, οι διοικήσεις των συνεταιριστικών τραπεζών αλλοίωσαν σε πολλές περιπτώσεις τους συνεταιριστικούς άξονες λειτουργίας τους. Έτσι μετέτρεψαν τα πλεονεκτήματά τους σε τροχοπέδη για την ανάπτυξή τους, μεταλλάσσοντας τον ιδιαίτερο οικονομικό τους ρόλο στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Οι πρόσφατες εξελίξεις στο χώρο των συνεταιριστικών τραπεζών ανέδειξαν τις πολύπλευρες διαρθρωτικές και λειτουργικές αδυναμίες τους, που απορρέουν από τις λανθασμένες διοικητικές αποφάσεις και επιχειρηματικές στρατηγικές, καθώς δεν ακολουθήθηκε και δεν διαφυλάχθηκε, ούτε και από τις εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές, το ιδιαίτερο πλαίσιο αρχών και αξιών, που διέπουν το συνεταιριστικό πνεύμα. Σ' αυτό συνηγορεί και η μη προσαρμογή του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου στα αντίστοιχα ευρωπαϊκά, ως προς τη λειτουργία Κεντρικής Συνεταιριστικής Τράπεζας.

Η Κεντρική Συνεταιριστική Τράπεζα οφείλει να ελέγχει, να συντονίζει και να διαχειρίζεται, σε κεντρικό επίπεδο, τη λειτουργία του συνόλου των δραστηριοτήτων της Συνεταιριστικής Πίστης. Η εποπτεία και η οργάνωση σε κεντρικό επίπεδο των συνεταιριστικών τραπεζών, δεν λειτούργησε, όπως εδώ και χρόνια ισχύει σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Επιπλέον, η μέχρι σήμερα λειτουργία θεσμικών οργάνων, όπως η Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδας ή ο Όμιλος Συνεταιριστικών Τραπεζών, δεν είχαν ουσιαστικές αρμοδιότητες σε θέματα συντονισμού ή χάραξης κοινής πολιτικής.

1.3 Θεσμικό πλαίσιο Ευρωπαϊκό - Ελληνικό

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διευκολύνει την ανάπτυξη των Συνεταιρισμών και προωθεί τις διασυνοριακές δραστηριότητές τους, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητές τους. Τους εξοπλίζει με τα κατάλληλα νομικά μέσα και διευκολύνει τη δημιουργία νέων Συνεταιρισμών φυσικών ή νομικών προσώπων σε ευρωπαϊκή κλίμακα. (ΕΚ 1435/2003)

Επιπλέον, σύμφωνα με την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι εθνικοί νομοθέτες θα πρέπει να βασίζονται στον ορισμό, στις αξίες και στις συνεταιριστικές αρχές, όταν θεσπίζουν νέους νόμους που διέπουν τους συνεταιρισμούς.

Η Επιτροπή αναφέρει :

« Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων καλεί τα κράτη μέλη να έχουν ως οδηγό, κατά τη σύνταξη των εθνικών κανονισμών που διέπουν τους συνεταιρισμούς, τον «ορισμό, τις αξίες και τις αρχές για τους συνεταιρισμούς» της προαναφερθείσας σύστασης αλλά και να επιδεικνύουν επαρκή ευελιξία, ώστε να ανταποκριθούν στις σύγχρονες ανάγκες των συνεταιρισμών.

« Η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με τις δημόσιες αρχές και τις συνεταιριστικές οργανώσεις, ιδίως στα νέα κράτη μέλη, για να

εξασφαλίσει τη βελτίωση της νομοθεσίας περί συνεταιρισμών. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα επιμείνει στο καθήκον κάθε κράτους μέλους να ενημερώνει τα υπόλοιπα και την Επιτροπή, όταν συντάσσει και προτού θεσπίσει νέους νόμους στον τομέα αυτό.

« Η Επιτροπή καλωσορίζει τις πρωτοβουλίες εθνικών και ευρωπαϊκών οργανώσεων για τη σύνταξη «υποδειγματικών» νόμων και δηλώνει πρόθυμη να συνδράμει στην εκπόνηση των νομοθετημάτων. »

Η Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής CCOM/093 με ημερομηνία 25-4-2012 συγκεκριμένα αναφέρει:

« Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ, που συμβάλλουν στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, καθώς και στις σχετικές εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

« Να διευκολυνθεί ο διαμεσολαβητικός ρόλος των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΤΕ, για τις μικρότερες συνεταιριστικές τράπεζες, ιδίως μέσω απλουστευμένων διοικητικών απαιτήσεων»

« Τα προγράμματα και τα ταμεία, που προβλέπονται για την επικείμενη δημοσιονομική περίοδο 2014-2020 –και κυρίως τα Διαρθρωτικά Ταμεία– πρέπει να αποβούν χρήσιμα εργαλεία για τη στήριξη των συνεταιρισμών

« Χάρη στους στόχους και στο μοντέλο διοίκησής τους, οι συνεταιρισμοί αποτελούν αυτονόητο ενδιαφερόμενο φορέα στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για την κοινωνική επιχειρηματικότητα, που ανέλαβε πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι βασικές δράσεις που προτείνονται, θα πρέπει επομένως να στοχεύουν και το συνεταιριστικό τομέα.

« Σύμφωνα με τη σύσταση 193/2002 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ), σχετικά με την προώθηση των συνεταιρισμών, τα κράτη μέλη θα πρέπει, αφενός, να διαμορφώσουν ένα ευνοϊκό

περιβάλλον για την αναγνώριση και την ανάπτυξη των συνεταιρισμών σε όλα τα πεδία και τους τομείς και, αφετέρου, να υιοθετήσουν μια συνολική πολιτική για την προαγωγή του συνεταιριστικού επιχειρηματικού μοντέλου.

« Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να κάνουν περισσότερο αισθητή την παρουσία τους και να ενισχύσουν την αμοιβαία μάθηση, τόσο εντός όσο και εκτός του συνεταιριστικού κινήματος. Εντός του κινήματος αυτού, θα πρέπει να επικεντρωθούν στη «συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών», να καταρτίσουν κατευθυντήριες γραμμές και να επιδιώξουν ενεργά τη διάδοση ορθών πρακτικών, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στη διαχείριση της αλλαγής.

« Ο συνεταιριστικός τομέας θα πρέπει επίσης να θεσπίσει κανόνες περί χρηστής διακυβέρνησης και αυστηρού εσωτερικού ελέγχου για την αποτροπή ενδεχόμενης κατάχρησης της συνεταιριστικής μορφής επιχείρησης.” (Ανακοίνωση της επιτροπής προς το συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την προώθηση των συνεταιριστικών εταιρειών στην Ευρώπη 23/2/2004)

Από τα παραπάνω διακρίνεται ξεκάθαρα η ιδιαίτερη σημασία και ο σεβασμός, που δείχνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στους συνεταιρισμούς με κάθε μορφή τους και τις αρχές τους. Η παρουσία των συνεταιριστικών τραπεζών σ' όλη την Ευρώπη, με τη βοήθεια και τη στήριξη του Κεντρικού Φορέα Συνεταιριστικής Πίστης, είχε και έχει ουσιαστικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη των Ευρωπαϊκών χωρών.

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τονίζει τον καθοριστικό ρόλο των συνεταιριστικών τραπεζών, σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική:

« Μπορεί επίσης να ευημερούν οι μικρότερες συνεταιριστικές εταιρείες ή οι οργανισμοί αμοιβαίας ασφάλισης. Οι τράπεζες αυτές, βασιζόμενες λιγότερο στις προσδοκίες των μετόχων, μπόρεσαν γενικά να αποφύγουν πολλά από τα λάθη, που διέπραξαν τα μεγαλύτερα

ιδρύματα του ιδιωτικού τομέα. Μολονότι δεν θεωρούνται πάντοτε τα πιο αποδοτικά, δυναμικά ή καινοτόμα ιδρύματα, σε πολλές χώρες καλύπτουν αξιόπιστα και με ασφάλεια τις πιστωτικές ανάγκες πολλών μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και πολλών νοικοκυριών». (στο έγγραφό του ΔΝΤ με τίτλο "Redesigning the Contours of the Future Financial System", Επανασχεδιάζοντας το πλαίσιο του μελλοντικού χρηματοδοτικού συστήματος, ενημερωτικό σημείωμα ΔΝΤ, 16 Αυγούστου, 2010 SPN/10/10)

Την ιδιαιτερότητα των Συνεταιρισμών έχει αναγνωρίσει το ισχύον Σύνταγμα της Ελλάδος

« Οι Γεωργικοί και Αστικοί Συνεταιρισμοί κάθε είδους αυτοδιοικούνται σύμφωνα με τους όρους του νόμου και του καταστατικού τους, προστατεύονται και εποπτεύονται από το κράτος, που είναι υποχρεωμένο να μεριμνά για την ανάπτυξή τους».

Επομένως, ο συνταγματικός νομοθέτης έχει επιβάλει την υποχρέωση στην Πολιτεία να προστατεύει και να φροντίζει την ανάπτυξη των Συνεταιρισμών, ως φορέων με ιδιαίτερη και βαρύνουσα σημασία για την οικονομία, διαχωρίζοντας τους, ως θεσμικές οντότητες, από τα Σωματεία-Συλλόγους. (Σύνταγμα της Ελλάδος, άρθρο 12, παράγραφος 4)

Παρ' όλα αυτά, το ισχύον νομικό πλαίσιο λειτουργίας των συνεταιριστικών τραπεζών καθορίζεται από τον Ν.1667/1986 και τις κατά περίπτωση Πράξεις Διοικητού της Τραπέζης της Ελλάδος, που εξειδικεύονται για τις συνεταιριστικές τράπεζες.

Η πρόσφατη προσπάθεια αναμόρφωσης και εκσυγχρονισμού του Ν.1667/1986, παρέμεινε στα επίπεδα της ανοιχτής διαβούλευσης μέσω του Οpengon (Ιαν 2012), ενώ η ΠΔΤΕ 2258/1993 και οι αναθεωρήσεις της, δημιούργησαν ένα εχθρικό περιβάλλον για τη συνεταιριστική ιδέα, αφού τελικά εξομοίωναν σχεδόν τις συνεταιριστικές με τις εμπορικές

τράπεζες, χωρίς να έχει προβλεφθεί η λειτουργία ανάλογων δομών και συστημάτων εποπτείας, συντονισμού, ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων.

Από τα παραπάνω διακρίνεται ανοχή και συνενοχή του Ελληνικού Κράτους στην καταστρατήγηση του συνεταιριστικού πνεύματος. Αντί να ακολουθηθεί το παράδειγμα των περισσότερων Ευρωπαϊκών χωρών για τους συνεταιρισμούς για τη διασφάλιση του συνεταιριστικού ιδεώδους, παρατηρήθηκε προσπάθεια εξίσωσης του σκοπού των συνεταιριστικών τραπεζών με αυτό των εμπορικών, για την εξυπηρέτηση ενδεχόμενα «κάποιων συμφερόντων».

Για τη δημιουργία μιας συνεταιριστικής τράπεζας απαιτείται ένα αρχικό ελάχιστο κεφάλαιο. Αξίζει να σημειωθεί, ότι το ύψος του απαιτούμενου ελάχιστου κεφαλαίου έχει αναπροσαρμοστεί τρεις φορές τα τελευταία χρόνια σε επίπεδα που δεν ανταποκρίνονται στα οικονομικά και πληθυσμιακά δεδομένα πολλών Νομών της χώρας μας, δυσχεραίνοντας στην πράξη τόσο τη δημιουργία όσο και την μετεξέλιξη των Πιστωτικών Συνεταιρισμών σε Τράπεζες. (Από τα 1.6 εκατ. € που προβλέπονταν αρχικά, απαιτούνται σήμερα 6 εκατ. €).

2. ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

2.1 Η πρόκληση για τις Ελληνικές Μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ορίζονται με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων και τον κύκλο εργασιών τους ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους.

Ως μεσαία επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση, η οποία απασχολεί λιγότερους από 250 εργαζομένους και της οποίας ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. ευρώ.

Ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση, η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζομένους και ο κύκλος εργασιών της ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ.

Ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση, η οποία απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζομένους και της οποίας ο κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. ευρώ.

Όλοι έχουμε ακούσει την έκφραση, ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας. Είναι κοινός τόπος ότι αυτές συνιστούν τον κύριο τομέα απασχόλησης και παρέχουν τα εχέγγυα για δυνατότητα ανάπτυξης στην ελληνική περιφερειακή οικονομία. Σύμφωνα με στοιχεία του 2013, στη χώρα μας δραστηριοποιούνται 531.059 ΜΜΕ που απασχολούν 1.426.840 εργαζομένους, με κατά μέσο όρο δύομισή απασχολούμενους ανά επιχείρηση.

	Αριθμός επιχειρήσεων			Αριθμός απασχολούμενων			Προστιθέμενη αξία		
	Ελλάδα			ΕΕ27			Ελλάδα		
	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	€ δις	Ποσοστό	Ποσοστό
Πολύ μικρές	513.780	96,7%	92,1%	916.074	54,5%	28,7%	17	34,6%	21,1%
Μικρές	14.978	2,8%	6,6%	282.808	16,8%	20,4%	9	18,1%	18,3%
Μεσαίες	2.301	0,4%	1,1%	227.958	13,6%	17,3%	8	16,3%	18,3%
MME	531.059	99,9%	99,8%	1.426.840	84,8%	66,5%	34	69,0%	57,6%
Μεγάλες	378	0,1%	0,2%	255.413	15,2%	33,5%	15	31,0%	42,4%
Σύνολο	531.437	100,0%	100,0%	1.682.253	100,0%	100,0%	49	100,0%	100,0%

MME ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 2013 – ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Από αυτές, οι περισσότερες κατατάσσονται στη κατηγορία, πολύ μικρές επιχειρήσεις και έχουν έντονα οικογενειακό χαρακτήρα. Ταυτόχρονα οι ελληνικές περιφέρειες χαρακτηρίζονται από μεγάλο ποσοστό αυτοαπασχολούμενων.

Παρατηρούμε επομένως ότι οι MME αποτελούν το βασικό άξονα της πραγματικής οικονομίας και τον πιο σημαντικό πόλο ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας.

Λόγω της χρηματοοικονομικής κρίσης, που μαστίζει τη χώρα μας, υπάρχει μια καθοδική πορεία τα τελευταία χρόνια για τις MME. Από 770.000 επιχειρήσεις το 2010 έχουμε φτάσει στις 531.000 το 2013, με συνεχώς μειούμενο αριθμό. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να συρρικνωθεί περαιτέρω η Ελληνική οικονομία. Κρίνεται λοιπόν απαραίτητο να αρχίσει μια ανάπτυξη των MME επιχειρήσεων μέσα από προγράμματα στήριξης και με τη χρηματοδότησή τους από τις τράπεζες.

Η ανάπτυξη των επιχειρήσεων, και συνεπώς η ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών και περιφερειών, μέσα στις οποίες δραστηριοποιούνται, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη δανειοδότησή τους. Η δανειοδότηση των MME, σε μια περιφέρεια, αποφέρει στις τράπεζες μεγιστοποίηση των κερδών τους, αυξάνοντας ωστόσο και τους αναλαμβανόμενους κινδύνους. Παράγοντες, όπως η ανταγωνιστικότητα, η καινοτομία, η περιφερειακή πολιτική, η ύπαρξη οργανωμένων επιχειρηματικών δικτύων, επηρεάζουν καθοριστικά την πορεία μιας επιχείρησης και τελικά επιδρούν στη πιστοληπτική της ικανότητα. Η παρούσα οικονομική κρίση που διανύουμε, επηρέασε αρνητικά το σύνολο σχεδόν των

επιχειρήσεων της χώρας και συνετέλεσε στη μείωση των χορηγούμενων πιστώσεων. Τα προηγούμενα χρόνια η αντιμετώπιση των ΜΜΕ από τις τράπεζες προκάλεσε αρκετές φορές τις διαμαρτυρίες των δανειοληπτών. Οι διαμαρτυρόμενοι θεωρούσαν ιδιαίτερα υψηλά τα επιτόκια χορηγήσεων και υποστήριζαν, ότι αποτελούσαν τροχοπέδη για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων και κατ' επέκταση της ελληνικής οικονομίας. Επιπλέον τόνιζαν την αποφυγή οποιοδήποτε ρίσκου από την πλευρά των τραπεζών, που προχωρούσαν σε χρηματοδότηση, κατά κύριο λόγο, με εμπράγματα εξασφαλίσεις και όχι βάσει οικονομικών στοιχείων ή επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Η πρόκληση λοιπόν για τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα στο σημερινό ανταγωνιστικό περιβάλλον της Ε.Ε. είναι να παρέχουν χρηματοδοτήσεις, που συντελούν στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων, αλλά παράλληλα να είναι ασφαλείς και αποδοτικές. Το βασικό όπλο για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι είναι, η κατά το δυνατόν με μεγαλύτερη ακρίβεια, αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας της κάθε επιχείρησης. Για να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος, χρησιμοποιούνται ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια, αλλά ο κύριος τρόπος παραμένει η χρηματοοικονομική ανάλυση των λογιστικών καταστάσεων μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

2.2 Βασικά προβλήματα με τα οποία βρίσκονται αντιμέτωπες οι ΜΜΕ στις Τοπικές Οικονομίες

Από τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, οι ΜΜΕ στην ΕΕ αποτελούν το 99,8% των επιχειρήσεων, ενώ στην Ελλάδα οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις αποτελούν το 99,5% των επιχειρήσεων της χώρας. Οι ελληνικές ΜΜΕ, δραστηριοποιούμενες μέσα σ' ένα πλαίσιο συνεχώς αυξανόμενου ανταγωνισμού και βαθιάς διαρθρωτικής κρίσης των ευρωπαϊκών οικονομιών, αντιμετωπίζουν αρκετά σοβαρά προβλήματα. Το βασικό πρόβλημα των ΜΜΕ είναι το μικρό σχετικά

μέγεθός τους, που δεν τους επιτρέπει να ωφεληθούν από οικονομίες κλίμακας στην παραγωγή (Ψυχάρης και Πετράκος, 2004: 233). Βέβαια, αντιμετωπίζουν πλήθος προβλημάτων, τα σπουδαιότερα από τα οποία είναι τα παρακάτω:

- Χαμηλή παραγωγικότητα εργασίας.
- Περιορισμένη απορροφητικότητα των κονδυλίων των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, που τις αφορούν, εξαιτίας μη σωστού προγραμματισμού, οργάνωσης και γραφειοκρατικών προβλημάτων.
- Μεγάλη εξάρτηση από τις διακυμάνσεις της εσωτερικής αγοράς και τεχνολογία.
- Έλλειψη ρευστότητας και κεφαλαίων.
- Υψηλό κόστος χρήματος.
- Ύπαρξη αρνητικού οικονομικού περιβάλλοντος (παγκόσμια οικονομική ύφεση) και ανυπαρξία κινήτρων σε αρκετές περιπτώσεις για περαιτέρω ανάπτυξή τους.

Η θέση των ελληνικών ΜΜΕ είναι στρατηγικής σημασίας για τις περιφερειακές οικονομίες, με δεδομένο ότι αυτές αποτελούν την πλειονότητα των ελληνικών επιχειρήσεων, και συνεισφέρουν αποφασιστικά στην παραγωγή, τόσο του προϊόντος, όσο και στη δημιουργία θέσεων εργασίας, συμβάλλοντας στη μείωση της ανεργίας. Για τη χώρα μας, η προώθηση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, αποτελεί τη βάση της περιφερειακής πολιτικής γι' αυτές. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν είναι αποτέλεσμα, τόσο του δυσμενούς εξωτερικού περιβάλλοντος, όσο και από την ίδια τους τη δομή. Συνεπώς, είναι απαραίτητη μια ιδιαίτερη πολιτική, αναφορικά με τις ελληνικές ΜΜΕ, στενά συνδεδεμένη μ' αυτήν που αφορά τη βιομηχανική ανάπτυξη της χώρας μας, που θα στοχεύει, τόσο στη βελτίωση του εξωτερικού περιβάλλοντος, όσο και στην αναδιάρθρωση της δομής τους.

Ειδικότερα, στην παρούσα περίοδο βαθιάς ύφεσης, που χαρακτηρίζεται από την έλλειψη επενδύσεων και την ανεπάρκεια ζήτησης και κεφαλαίων στην ελληνική οικονομία, η διαμόρφωση μιας πολιτικής δυναμικού

χαρακτήρα για τις ελληνικές ΜΜΕ αποτελεί μονόδρομο στις συνεχώς μεταβαλλόμενες διεθνείς λεπτές ισορροπίες. Η δυσμενής θέση της χώρας μας, ως προς το κλίμα των επενδύσεων, αποτυπώνεται στην αρνητική καθαρή διεθνή Επενδυτική Θέση (ΔΕΘ) της.

Συνεπώς, όσον αφορά στις ελληνικές ΜΜΕ, μια ορθολογική χάραξη πολιτικής, η προσπάθεια δημιουργίας ενός «κλίματος για επενδύσεις», είναι δυνατόν να συμβάλλει στην υιοθέτηση μέτρων, όπως τα παρακάτω:

- Βελτίωση της υποδομής, με τη δημιουργία βιομηχανικών χώρων.
- Θεσμική αναμόρφωση διαμέσου του φορολογικού συστήματος.
- Τεχνολογική υποστήριξη με παροχή κινήτρων για αγορά τεχνογνωσίας, παροχές εξειδικευμένης τεχνικής βοήθειας και κατάρτιση των στελεχών των επιχειρήσεων σε σύγχρονα τεχνολογικά θέματα.
- Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων με παροχή κινήτρων για έλεγχο ποιότητας σύμφωνα με διεθνείς προδιαγραφές και προώθηση προϊόντων μέσω συμμετοχής σε διάφορες εκθέσεις.
- Διευκόλυνση κάθε μορφής συνεργασίας προς όφελος της ανταγωνιστικότητας, της προσέλκυσης επενδύσεων και της εισροής ξένου κεφαλαίου στη χώρα μας.
- Διευκόλυνση της χρηματοδότησης για ειδικά επενδυτικά σχέδια, πρόσβαση και αξιοποίηση σύγχρονων χρηματοδοτικών εργαλείων, καθώς και την ίδρυση ταμείων αμοιβαίων εγγυήσεων τα οποία θα διευκολύνουν την εξεύρεση δανειακών κεφαλαίων.
- Προώθηση της νέας μορφής βιώσιμης επιχείρησης, με επίκεντρο την καινοτομική παραγωγή προϊόντων και την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου.

Οι εγχώριες ΜΜΕ, εξαιτίας της παραδοσιακής τους διάρθρωσης και της χαμηλής τους ανταγωνιστικής ικανότητας, υιοθετούν κυρίως αμυντικές στρατηγικές, όσον αφορά στην ανταπόκρισή τους στις νέες προκλήσεις της αγοράς, σε αντίθεση με τις ΜΜΕ άλλων περιφερειών της ΕΕ, που χαρακτηρίζονται στην πλειονότητά τους από επιθετικές στρατηγικές, με

κύριο στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικής τους ικανότητας. Συνεπώς, το επίπεδο ανταγωνιστικότητας των ελληνικών ΜΜΕ υστερεί σημαντικά των άλλων οικονομιών της ΕΕ.

Σε διεθνές επίπεδο, η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς φέρνει τις ελληνικές ΜΜΕ αντιμέτωπες με ένα νέο περιβάλλον, στο οποίο πρέπει να προσαρμοστούν, ώστε να επωφεληθούν των πλεονεκτημάτων του. Ωστόσο, οι επιδράσεις του διεθνούς ανταγωνισμού δεν είναι το ίδιο έντονες για όλες τις ΜΜΕ. Οι μικρές δέχονται λιγότερο τις επιδράσεις, διότι λειτουργούν για τις τοπικές αγορές, ενώ οι μεγαλύτερες δέχονται περισσότερο έντονο ανταγωνισμό, διότι παράγουν προϊόντα μεγάλης κατανάλωσης, οπότε δέχονται τον ανταγωνισμό από τα προϊόντα μεγάλων επιχειρήσεων του εξωτερικού.

2.3 Προβλήματα που επηρεάζουν τη Χρηματοδότηση των ΜΜΕ από τις Τράπεζες

Εκτός από τα διαρθρωτικά προβλήματα, που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ, αντιμετωπίζουν και προβλήματα με τις σχέσεις τους με το τραπεζικό σύστημα, και συγκεκριμένα προβλήματα χρηματοδότησης. Οι ΜΜΕ χρειάζεται να ενδυναμώσουν και να ισχυροποιήσουν τη θέση τους, συνειδητοποιώντας τον μεγάλο αριθμό που καταλαμβάνουν στην ελληνική αγορά, τη μειωμένη τους ανταγωνιστικότητα και την ανάγκη για μείωση της εσωστρέφειάς τους. Λειτουργώντας σε ένα πλαίσιο μη ευνοϊκό, με αισθητή την απουσία υλικών και ανθρώπινων υποδομών, οι ελληνικές ΜΜΕ στην πλειοψηφία τους δεν παρουσιάζουν τεκμηριωμένα και αξιόπιστα χρηματοοικονομικά στοιχεία προς τις τράπεζες, στις περιπτώσεις που προσφεύγουν για δανεισμό.

Και από την πλευρά τους οι τράπεζες, ως επιχειρήσεις που λειτουργούν με κριτήρια καθαρά χρηματοοικονομικά, δεν εμφανίζονται πρόθυμες στο μεγαλύτερο ποσοστό να εγκρίνουν τη χορήγηση πιστώσεων, εξαιτίας του μεγάλου πιστωτικού κινδύνου, που πρόκειται να αναλάβουν.

Ειδικότερα δε, και προς υποστήριξη του παραπάνω επιχειρήματος, όσο η αναλογία ιδίων προς ξένα κεφάλαια μιας επιχείρησης συνεχώς επιδεινώνεται, τόσο δυσκολότερη η απόφαση από την πλευρά ενός τραπεζικού φορέα να εγκρίνει οποιαδήποτε μορφή χορήγησης δανείου.

Η σταδιακή απελευθέρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος τις προηγούμενες δεκαετίες, από κανόνες και περιορισμούς, οδήγησε τις ίδιες τις τράπεζες να καθορίζουν αυθαίρετη τιμολογιακή πολιτική, και ειδικότερα για τις επιχειρήσεις, βασικό επιτόκιο χορηγήσεων (ΒΕΧ) δυσβάσταχτου ύψους, γεγονός που επιβαρύνει τις ασθενέστερες επιχειρήσεις, που είναι εμφανώς περισσότερο ευάλωτες όσον αφορά στην ανταπόκρισή τους στα καθαρά τραπεζικά - οικονομικά κριτήρια. Χαρακτηριστικά, η Ελλάδα παρουσιάζει το υψηλότερο κόστος δανεισμού ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το οικονομικού περιεχομένου περιοδικό "Economist". Επομένως, ο ρόλος των ΜΜΕ στο τραπεζικό περιβάλλον και διανύοντας μια εποχή οικονομικής κρίσης, παραμένει ως τις μέρες μας απροσδιόριστος, με τις επιχειρήσεις να παραμένουν καχύποπτες και που σε καμία περίπτωση αυτό το γεγονός δε συμβάλλει στη βελτίωση των σχέσεών τους με τις τράπεζες.

Το φαινόμενο της κρίσης ρευστότητας επηρεάζει τις τράπεζες, με συνέπεια τη μείωση των χορηγούμενων πιστώσεων και την αύξηση των επιτοκίων χορηγήσεων. Καθώς οι τράπεζες δεν παρέχουν τα απαιτούμενα κεφάλαια στις επιχειρήσεις, η κρίση επιδεινώνεται και η ελληνική οικονομία εισέρχεται στο φαύλο κύκλο της ύφεσης.

Επιπλέον, η κατάταξη, από την πλευρά των τραπεζών, των ΜΜΕ σε κατηγορίες ως προς τη δανειοδότησή τους, αποτελεί περιοριστικό παράγοντα, που συντελεί στο να αποτελούν οι ΜΜΕ τους λιγότερο ελκυστικούς πελάτες. Συγκεκριμένα, οι τράπεζες διαχωρίζουν τις προς δανειοδότηση επιχειρήσεις, σε μεγάλους και μικρούς πελάτες. Οι πρώτοι, με το μεγαλύτερο οικονομικό μέγεθος και διαθέτοντας εμπράγματα εξασφαλίσεις, λαμβάνουν, κατά κανόνα, ευκολότερα δανειοδότηση, συγκριτικά με τους μικρούς πελάτες, δηλαδή τις ΜΜΕ.

Αντιθέτως, οι τράπεζες, στην περίπτωση των ΜΜΕ, είναι φανερό ότι τις δανείζουν δυσκολότερα για λόγους, όπως οι παρακάτω:

- Αναξιόπιστα οικονομικά στοιχεία των ΜΜΕ, όπου δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.
- Μεγάλο τραπεζικό ρίσκο και κόστος διερεύνησης της χρηματοδοτικής ικανότητας των ΜΜΕ, με συνέπεια την προτίμηση παροχής μεγάλων δανείων σε μεγάλους πελάτες.
- Οι ΜΜΕ αποτελούν επιχειρήσεις υψηλού κινδύνου, με αδυναμίες προγραμματισμού και αμφίβολα επενδυτικά σχέδια.

Εδώ μπαίνει ο ρόλος των συνεταιριστικών τραπεζών. Οι συνεταιριστικές τράπεζες, λόγω και της τοπικής δομής τους, έχουν καλύτερη εικόνα για τα οικονομικά στοιχεία και την ανάπτυξη των ΜΜΕ. Μπορούν πιο εύκολα και πιο ανέξοδα να καταλάβουν την φερεγγυότητα και την οικονομική κατάσταση μιας επιχείρησης, που δραστηριοποιείται στην τοπική κοινωνία. Επίσης, επειδή γνωρίζουν τις ανάγκες και τις δυνατότητες μιας κοινωνίας, μπορούν να στρέψουν, προσφέροντας περισσότερα χρήματα και επιτόκια, τους επιχειρηματίες της εκάστοτε περιοχής σε καλύτερες οικονομικά και κοινωνικά επενδύσεις.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

3.1 Συμπεράσματα

Το τραπεζικό σύστημα, και ειδικότερα οι συνεταιριστικές τράπεζες, στη σημερινή δύσκολη οικονομική συγκυρία, καλούνται να παρέμβουν αποτελεσματικά στη στήριξη των επιχειρήσεων και συγκεκριμένα των ΜΜΕ, διαμέσου της χρηματοδότησης των επενδυτικών τους σχεδίων και προγραμμάτων. Παρά την περαιτέρω επιβράδυνση του ετήσιου ρυθμού της συνολικής χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα και των αρνητικών καθαρών ροών προς τις ΜΜΕ, ο εξορθολογισμός του ελληνικού τραπεζικού συστήματος κρίνεται αναγκαίος περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Μέσω της συμβολής τους, οι ελληνικές τράπεζες, χρειάζεται, όχι μόνο να συμβάλλουν στη στήριξη των ΜΜΕ, αλλά και να συντελέσουν, κατά έμμεσο τρόπο, στην αντιμετώπιση βασικών περιφερειακών προβλημάτων. Επιπλέον, στις όποιες περιφέρειες υλοποιούνται επενδυτικά σχέδια και προγράμματα, οι τράπεζες καλούνται να βοηθήσουν και στην αξιοποίηση των παρουσιαζομένων ευκαιριών.

Οι τράπεζες, δραστηριοποιούμενες σε ένα θεωρητικά ιδανικό οικονομικό κλίμα, δέχονται καταθέσεις χρημάτων, όπου ένα μεγάλο μέρος τους επιστρέφει στην τοπική οικονομία, με τη μορφή των χρηματοδοτήσεων, και μ' αυτόν το τρόπο, διαμέσου της σωστής τοποθέτησης χρημάτων, διαμορφώνεται κλίμα εμπιστοσύνης στις τοπικές οικονομίες. Ειδικότερα, οι συνεταιριστικές τράπεζες, που γνωρίζουν τις ανάγκες των τοπικών αγορών, συμβάλλουν με τη δραστηριοποίησή τους σημαντικά στην ανάπτυξη των τοπικών αγορών. Άρα, είναι εμφανής η σχέση ανάμεσα στις τράπεζες και στις περιφέρειες, διότι όσο ισχυρότερα τα κίνητρα των πρώτων να κατευθύνουν επενδυτικά κεφάλαια προς τις περιφέρειες, τόσο μεγαλύτερη η οικονομική ανάπτυξη σ' αυτές. Ωστόσο, στην πραγματικότητα, τα πράγματα δεν είναι καθόλου «ιδανικά». Ο πιστωτικός κίνδυνος, αποτελεί διαχρονικά τη σημαντικότερη κατηγορία κινδύνου για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Οι εμφανιζόμενες

καθυστερήσεις στα δάνεια, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών για το πιστωτικό κίνδυνο και οι διάφοροι τύπου ρυθμίσεις οφειλών προς τους δανειολήπτες, αποτελούν ορισμένα συνήθη χαρακτηριστικά του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Πλέον οι τράπεζες, δύσκολα προβαίνουν στη χορήγηση δανείων, με συνέπεια τον φαύλο κύκλο της υπό-ανάπτυξης και τη μείωση επενδύσεων, απασχόλησης, εισοδημάτων, ζήτησης, καθώς και τη συνεχή μείωση των ρυθμών ανάπτυξης των περιφερειών με τον κίνδυνο του κορεσμού.

3.2 Προτάσεις Προώθησης της Συνεταιριστικής Πίστης και Αλλαγές που είναι απαραίτητες για την βελτίωση τους

Η ανάληψη και διεκπεραίωση του κοινωνικού, οικονομικού και αναπτυξιακού ρόλου των Συνεταιριστικών Πιστωτικών Οργανισμών, σύμφωνα και με τα όσα εν συντομία αναφέραμε, επιβάλλει κατ' αρχήν τον εκσυγχρονισμό και τον ορθολογισμό του συνολικότερου θεσμικού πλαισίου για την ομαλή και αποτελεσματική οικονομικά λειτουργία της Συνεταιριστικής Πίστης.

Η τραπεζική συνεταιριστική πίστη, διαθέτοντας στο ενεργητικό της σύγχρονα μέσα, λαμβάνει χρήσιμες δράσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα, που στοχεύουν στην τόνωση της εγχώριας τοπικής αγοράς, στη στήριξη των ΜΜΕ, καθώς και στην αντιμετώπιση της κρίσης ρευστότητας στις ελληνικές περιφέρειες. Άρρηκτα συνδεδεμένοι με τον αναβαθμισμένο ρόλο των συνεταιριστικών τραπεζών είναι οι εξής άξονες:

- Εκσυγχρονισμός των τραπεζικών υπηρεσιών και προϊόντων,
- Βελτίωση της λειτουργίας τους,
- Επιμόρφωση – Εξειδίκευση του προσωπικού και επαγγελματισμός των στελεχών τους
- Αλλαγές επί του Θεσμικού πλαισίου λειτουργίας τους,

- Αλλαγές επί του Διοικητικού πλαισίου λειτουργίας τους,
- Μεταβολές και αναθεωρήσεις στη μέχρι τώρα επιχειρηματική πρακτική τους,
- Λειτουργία Κεντρικής Συνεταιριστικής Τράπεζας.
- Ανακεφαλαιοποίηση από τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα (ΔΝΤ).

Ειδικότερα:

α) Ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση της λειτουργίας, συνδέονται με την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών των τραπεζικών ιδρυμάτων, μέσω της παροχής σ' αυτούς πολλών και αποδοτικών προϊόντων. Στην ποιοτική και ποσοτική βελτίωση της εν λόγω διαδικασίας, πρωτεύοντα ρόλο παίζει η διαρκής εκπαίδευση - μετεκπαίδευση και εξειδίκευση του προσωπικού, καθώς και ο επαγγελματισμός.

Επίσης, οι καταναλωτικές συνήθειες, που αφορούν σε αποφάσεις της σύγχρονης καθημερινότητας, επηρεάζονται χωρίς αμφιβολία από το μάρκετινγκ. Από τον κανόνα αυτό, είναι φυσικό, να μην εξαιρούνται οι πελάτες των τραπεζών. Λόγω της τεχνολογίας, οι τραπεζικές υπηρεσίες δεν διαφοροποιούνται σε μεγάλο βαθμό από τράπεζα σε τράπεζα, με αποτέλεσμα να γίνεται πιο έντονη η αναγκαιότητα του μάρκετινγκ, με απώτερο σκοπό την απλοποίηση των πελατειακών σχέσεων και συναλλαγών και από την άλλη πλευρά δυσκολία των στελεχών στην προσέγγιση και πώληση των προϊόντων λόγω του ανερχόμενου ανταγωνισμού.

Διευκολύνονται μεν οι πελάτες, λόγω του ότι τους παρέχονται πολλές εναλλακτικές επιλογές, υψηλού ποιοτικού επιπέδου, σε καλύτερο περιβάλλον με καλύτερους όρους συνεργασίας. Δυσκολεύει όμως το έργο των τραπεζών, λόγω του αυξημένου ανταγωνισμού, του συνεχώς μεταβαλλόμενου πλαισίου της αγοράς, του όγκου και της πολυπλοκότητας του εργασιακού αντικειμένου.

Με μια ευρύτερη ματιά, τραπεζικό μάρκετινγκ σημαίνει να κερδίζει μια τράπεζα μέσα από την ικανοποίηση των πελατών της και να

δημιουργεί δεσμούς μακροχρόνιου και αμοιβαίου συμφέροντος με «πιστούς, ευχαριστημένους πελάτες». Σήμερα όλα τα στελέχη των τραπεζών μιλούν για αλλαγή της νοοτροπίας του γκισέ, μιλούν για ποιοτική εξυπηρέτηση και για την υιοθέτηση μιας νέας φιλοσοφίας.

β} Σύμφωνα και με όσα τονίστηκαν, κρίνεται αναγκαίο να υπάρξουν συγκεκριμένες και ουσιαστικές μεταβολές στην εθνική νομοθεσία, που διέπει το ρόλο και τη λειτουργία των Συνεταιριστικών Τραπεζών.

Στόχος είναι να ξεπεραστούν ομαλά τα υφιστάμενα προβλήματα, οι στρεβλώσεις και οι ανισοροπίες που δημιουργήθηκαν το προηγούμενο διάστημα, έτσι ώστε να αξιοποιηθούν από την ελληνική οικονομία τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά για την περιφερειακή ανάπτυξη, που προσφέρει η λειτουργία τους.

Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο των συνεταιριστικών Τραπεζών επικεντρώνεται κυρίως στην ΠΔΤΕ (Πράξη Διοικητή Τραπεζής Ελλάδος) 2258/93 και όσες ακολούθησαν και στον Ν.1667/86.

Για την καλύτερη λειτουργία των συνεταιριστικών τραπεζών θα πρέπει πρωτίστως να ενεργοποιηθεί το αδρανοποιημένο άρθρο 13 του ν.1667/86, που πέραν των άλλων, προβλέπει τη σύσταση Συμβουλίου Συνεταιρισμών στο Υπουργείο Οικονομικών, για να αναλάβει η Πολιτεία το θεσμικό και συνταγματικό της ρόλο.

Παράλληλα, να αναθεωρηθούν οι ΠΔΤΕ, που με την εφαρμογή τους άλλαξαν το χαρακτήρα και τους στόχους των συνεταιριστικών τραπεζών, σε μια κατεύθυνση που θα τους επιτρέπει την επέκταση της δραστηριότητάς τους, σύμφωνα με τις συνεταιριστικές αρχές και αξίες. Αυτό σημαίνει, ότι δεν θα επιτρέπονται ανταγωνιστικές πρακτικές μεταξύ των συνεταιριστικών τραπεζών και θα αναγνωρίζεται ο ιδιαίτερος ρόλος τους στην περιφερειακή ανάπτυξη. Επιπλέον είναι επιτακτικό να προβλεφθεί υψηλός σχετικά δείκτης ρευστότητας, ώστε αφενός να αποκλείεται η εξωτερική

χρηματοδότηση από τη διατραπεζική αγορά και αφετέρου να ανταποκρίνονται θετικά στις όποιες αρνητικές επιπτώσεις από εξωτερικές οικονομικές αστάθειες.

- γ) Σημαντικό πρόβλημα για όλες τις Συνεταιριστικές Τράπεζες είναι όχι μόνο η εξεύρεση των αναγκαίων κεφαλαίων για τη λειτουργία τους, αλλά και η ορθολογική επένδυση και διαχείριση αυτών των κεφαλαίων, ώστε να εξυπηρετείται ο σκοπός τους και να μεγιστοποιείται το κοινωνικοοικονομικό αποτέλεσμά τους. Τα θέματα αυτά αναδεικνύουν και την ανάγκη αλλαγών στο διοικητικό και οργανωτικό τους πλαίσιο, για την επίτευξη επικερδούς και αποτελεσματικής συνεργασίας των αιρετών και των επαγγελματιών στελεχών σε όλα τα επίπεδα.

Είναι αναγκαία η εφαρμογή της απλής αναλογικής στην εκπροσώπηση των εταίρων, με βάση την αρχή «ένα μέλος – μία ψήφος», τόσο στη Γενική Συνέλευση των Συνεταιριστικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων, όσο και σ' όλα τα όργανά τους, προκειμένου να εξυπηρετείται η βασική συνεταιριστική αρχή περί ισότητας της εκπροσώπησης.

- δ) Προαπαιτούμενο της λειτουργίας των Συνεταιριστικών Τραπεζών, προκειμένου, πέρα από τον οικονομικό τους σκοπό να εκπληρώσουν τον πρόσθετο ρόλο στην ελληνική οικονομία, είναι η αναγκαιότητα μεταβολών και αναθεωρήσεων στη μέχρι τώρα επιχειρηματική πρακτική τους.

Κρίνεται λοιπόν αναγκαία η προσήλωσή τους σε επιχειρηματικές αποφάσεις, που θα στοχεύουν στην περιφερειακή ανάπτυξη, με έμφαση κυρίως στον πρωτογενή τομέα και στις σχετιζόμενες μ' αυτόν μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, στην εθνική ανάπτυξη και στην προώθηση της απασχόλησης και γενικότερων προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα και αποκέντρωσης.

Ο σεβασμός της επιχείρησης στο περιβάλλον, στη βιοποικιλότητα, στην προστασία των βιολογικών ειδών, των οικοσυστημάτων και του πολιτισμού της περιοχής

Το ύψος των χορηγήσεων θα πρέπει να καλύπτεται με ικανά ποσοστά ασφαλείας σε σχέση με τις καταθέσεις. Η διαδικασία αυτή εξασφαλίζει υψηλά επίπεδα ρευστότητας και ασφάλεια απέναντι στους πιστωτικούς κινδύνους. Επιπλέον, τα πλεονάσματα των Συνεταιριστικών Τραπεζών θα πρέπει να αξιοποιούνται και για τη στήριξη οποιασδήποτε τράπεζας του ομίλου, που ενδεχόμενα θα εμφανίσει πρόβλημα ρευστότητας, ενισχύοντας έτσι τους συνεταιριστικούς δεσμούς μεταξύ των μελών όλων των συνεταιριστικών τραπεζών.

- ε) Η δημιουργία μιας Κεντρικής Συνεταιριστικής Τράπεζας, συνδέεται με την εξεύρεση σημαντικών κεφαλαίων, ιδιωτικοποιήσεις και μείωση του κόστους λειτουργίας τους, και φυσικά από την επιθυμία των εθνικών φορέων, ώστε να χρησιμοποιήσουν τη συνεταιριστική πίστη, ως μοχλό και εργαλείο ανάπτυξης. Η δημιουργία ενός μεγαλύτερου μεγέθους συνεταιριστικού τραπεζικού οργανισμού, με κεντροποιημένες υπηρεσίες σε λειτουργικούς τομείς, όπου το μέγεθος δημιουργεί ισχυρές οικονομίες κλίμακας και διασφαλίζει τη συνοχή και την αποτελεσματικότητά τους, ενώ παράλληλα αποτελεί σημαντικό παράγοντα μείωσης και διαχείρισης του κινδύνου.

Η λειτουργία Κεντρικής Τράπεζας Συνεταιριστικής Πίστης, για την εξυπηρέτηση των ειδικών αναγκών της ελληνικής οικονομίας, μέσα από την περιφερειακή ανάπτυξη και την ανάδειξη στην κοινωνία του ρόλου της συνεταιριστικής ιδέας, πρέπει να αποτελέσει ύψιστη προτεραιότητα για την Πολιτεία και τους αρμόδιους φορείς.

Μέλη της Κεντρικής Τράπεζας Συνεταιριστικής Πίστης θα είναι οι συνεταιριστικές τράπεζες όλης της χώρας. Η Κεντρική Τράπεζα Συνεταιριστικής Πίστης θα λειτουργεί ως τράπεζα όλων των συνεταιριστικών πιστωτικών ιδρυμάτων, αποδεχόμενη τα

πλεονάσματά τους ως καταθέσεις και παράλληλα παραχωρώντας τους δάνεια και πιστωτικές διευκολύνσεις. Η Κεντρική Τράπεζα Συνεταιριστικής Πίστης θα λειτουργεί ως «δανειστής ύστατου καταφύγιου» για τις συνεταιριστικές τράπεζες, με απώτερο σκοπό την εξασφάλιση της ρευστότητας και της γενικής υποστήριξης. Κεφάλαιά της θα είναι ελάχιστα αποθεματικά, που θα τηρούν οι τοπικές συνεταιριστικές τράπεζες σ' αυτήν, με τη μορφή έντοκων καταθέσεων.

Επιπρόσθετες λειτουργίες της Κεντρικής Συνεταιριστικής Τράπεζας θα είναι η διάδοση των συνεταιριστικών αρχών στην κοινωνία, ο συντονισμός των Συνεταιριστικών Τραπεζών, στα πλαίσια λειτουργίας του ομίλου, η πρωτοβάθμια εποπτεία των Συνεταιριστικών Τραπεζών και η εξέταση δυνατότητας δημιουργίας μιας κοινής πλατφόρμας δικτύου, λειτουργικού συστήματος και κεντροποιημένων υπηρεσιών, που θα λειτουργούν ως «ένας σύγχρονος, ενοποιημένος τραπεζικός όμιλος».

Κατά συνέπεια, οι τοπικές τράπεζες θα πρέπει να λειτουργούν κάτω από την επίβλεψη, εποπτεία και συντονισμό της Κεντρικής Τράπεζας Συνεταιριστικής Πίστης, χωρίς να αλλοιώνονται και να παραβιάζονται ο χαρακτήρας και οι βασικές συνεταιριστικές αρχές και ειδικότερα τα προβλεπόμενα περί αυτονομίας, ανεξαρτησίας και δημοκρατικού ελέγχου από τα μέλη της.

στ} Για την αξιοποίηση της δυναμικής των Συνεταιριστικών Τραπεζών στο πλαίσιο ενός αναβαθμισμένου, νέου ρόλου τους στην υπηρεσία της εθνικής οικονομίας και της ανάπτυξης, το σύνολο των Συνεταιριστικών Τραπεζών θα πρέπει να ανακεφαλαιοποιηθεί από τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά μέσα (ΔΝΤ). Η ανακεφαλαιοποίηση να είναι κατ' ελάχιστον με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις, όπως ισχύουν για το σύνολο των πιστωτικών ιδρυμάτων, προκειμένου να διαφυλαχθεί και να προστατευθεί έγκαιρα ένα ιδιαίτερο σημαντικό εργαλείο για την περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας. Επιπλέον οι

συνεταιριστικές Τράπεζες να αντλήσουν και να διαθέσουν πρόσθετα κεφάλαια από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος, ΕΣΤΕ
- Οι συνεταιρισμοί στην κοινωνική ανάπτυξη – Έκθεση Γ.Γ. ΟΗΕ, Ιούλιος 2009
- Οικονομικό Δελτίο Alpha Bank, Ιούνιος 2009
- Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Περιφερειακής Ανάπτυξης
- Ο θεσμός των Συνεταιριστικών Τραπεζών σε Ελλάδα και Ευρώπη, Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης, Γιακουμάκη Μαρία
- Θεσμικό Πλαίσιο Αστικών Συνεταιρισμών – Γιάννης Χατζηκιάν
- Κοινωνική Οικονομία και Οικονομία της Αλληλεγγύης – Βανέσα Κριατσιώτη
- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Πτυχιακή Μελέτη – Δεληζώνα Μαρία
- Μελέτη Αποτελεσματικότητας Ελληνικών Συνεταιριστικών Τραπεζών – Πανεπιστήμιο Μακεδονίας – Βέρβερης Γεώργιος
- Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο
- Η Συμβολή του Τραπεζικού Συστήματος στην Ελληνική Οικονομία, Αράπογλου Τ., Ελληνική Ένωση Τραπεζών
- Συνεταιριστικές Τράπεζες & τοπική ανάπτυξη, άρθρο, Ζοπουνίδης Κ., Ελληνική Ένωση Τραπεζών
- Οι Ελληνικές Περιφέρειες. Οικονομική Σύγκλιση και Συνοχή, Λώλος Σ., Εκδόσεις Gutenberg
- Ανταγωνιστικότητα. Απασχόληση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων στην Ελλάδα και την Ε.Ε., Παλάσκας Θ., Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κ. Καραμανλής
- Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα, Πετράκος Γ., Ψυχάρης Γ., Εκδόσεις Κριτική
- www.bankofgreece.gr
- www.eacb.eu
- www.hba.gr
- www.icap.gr
- <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=127232>
- [Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνεταιριστικών Τραπεζών](#)